

ROVANIEMEN JA ITÄ-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN VALMISTELUAINEISTOSTA ESITETYT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET SEKÄ NIIHIN ANNETTAVAT VASTINEET

Luonnosvaiheen kuuleminen 15.12.-30.1.2015

Hallitus on hyväksynyt vastineet 27.4.2015

Mielipide	Vastine
<p>Helena Tiihonen</p> <p>I Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaluonnokseen sisältyvä Kemihaaran tekoallas tulee poistaa lakien vastaisena kaavasta.</p> <p>II Kemihaaran Natura-alueet tulee osoittaa luonnonsuojelualueiksi ja muut maat maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi.</p> <p>Perustelut:</p> <p>1. Yli 10-vuotisen vesioikeusprosessin päätteeksi korkein hallinto-oikeus = KHO 18/12/2002 hylkäsi Vuotos- hankkeen vesilain vastaisena vuosikirjapäätöksellä.</p> <p>ks. http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2002/200203339</p> <p>Hanke täytti ehdottomat rakentamiskiellot (VL 2. luku 5 §). Kaikki kotimaiset oikeusasteet käytiin läpi eli kyse on historiallisesta päätöksestä.</p> <p>15.12.2014 nähtävillä pantuun Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaluonnokseen sisältyvä Kemihaaran tekoallas on olennaisilta osin sama kuin oli suunniteltu Vuotoksen allas.</p> <p>Nyt Kemihaaran altaaksi nimetty olisi kolmanneksen Vuotoksen suunniteltua allasta suppeampi, mutta hukuttaisi saman osan Kemihaaran suotnimisestä Natura-alueesta Keminsaaria lukuunottamatta, minkä Vuotoksen allaskin olisi hukuttanut. Keminsaarten luontoarvot tuhoutuisivat luonnollisesti siinäkin tapauksessa, jos Ylikemi(joe)n sulkeva pato rakennettaisiin sen yläpuolelle. Suomen ensimmäisestä suurjoen alajuoksualtaan suunnittelemisesta on edelleenkin kyse. Eli juuri samat luonnonarvot menetettäisiin.</p> <p>Tällä hetkellä Kemijärven tila on parantunut huomattavasti Vuotosprosessin aikaisesta ajasta: vanhojen yläpuolisten tekoaltaiden ja Kemijärven oman säännöstelyn aiheuttamat humuspäästöt ovat vähentyneet tasanevaiheen saavuttamisen johdosta. Myös Kitisen patoaltaat lähestyvät tasanevaiheen puolta väliä eli on odotettavissa Kemijärven vedenlaadun ja kalaston tilan paraneminen edelleen. Viittaa Kemijärven osakaskunnan ym. lausuntoihin.</p> <p>Eli suunnitellun altaan vahingolliset vaikutukset alapuolisen joen ja Kemijärven kalastoon ja virkistys-ym. käyttöön olisivat moninkertaisia entiseen verrattuna.</p> <p>2. 15/9/2005 KHO vahvisti ko. alueen Natura2000-statuksen (valtioneuvosto liitti kohteen Naturaan v. 2004), kun se hylkäsi mm. Kemijoki Oy:n tekemän valituksen.</p> <p>ks. http://www.kho.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2005/09/kemihairansoidennatura-paatoslainmukainen_0.html</p> <p>A. Naturan toteuttaminen luonnonsuojelulla yksityisten suojelualueitten perustamisen myötä vuoden 2005 jälkeen useiden yksityisten maanomistajien sekä lopulta määräajan uhatessa loppua pitkien "neuvottelujen"</p>	<p>Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit.</p> <p>Maakuntakaavassa otetaan huomioon valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti Kemijoen tulvatyöryhmän ehdotus Kemijoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi.</p> <p>Osoitetaan maakuntakaavassa Kemihaaran allas vesialueena (W-1) ja voimalaitos kohdemerkinnällä EN sekä voimajohdon yhteystarpeet.</p> <p>Laaditaan ostopalveluna lisäselvitys maankäyttöratkaisun vaikutuksista. Lisäksi laaditaan erillis selvitys LSL:n 65 § ja 66 §:n mukaisesti maakuntakaavan vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon ja maankäyttöratkaisun merkittävydestä yleisen edun kannalta. Arvioidaan myös vaikutukset vesienhoidon ympäristötavoitteisiin.</p>

jälkeen myös Kemijoki Oy:n osalta v. 2013. Kemijoki Oy sai 3,2 miljoonan euron korvauksen, jonka se halusi salata. Seuraavassa tiedotustilaisuudessa se jo suunnitteli pitävänsä "allasoption" voimassa suojelualueellaan.

Ks. <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/-/kemihaaran-soiden-natura-alueen-suojelu-etenee-lapin-ely-keskus-#.VMuUNmccQeE>

Allas tuhoaisi alueen luontoarvot, mikä myös kaavaehdotuksessa myönnetään. Tämän johdosta asiaan vaikuttaa Suomen kansallisen lainsäädännön lisäksi myös **Natura 2000-verkosta säätelevä EU-lainsäädäntö, eli**

B. EU:n luontodirektiivi

C. EU:n lintudirektiivi.

Viitataan lainauksin 23/1/2015 Satu Hassin, Heidi Hautalan, Pekka Haaviston, Sirpa Pietikäisen ja Pertti Salolaisen Lapin liitolle jättämästä maakuntakaavaluonnosmielipiteestä **Naturan merkityksestä koskien Kemihaaran soita:**

"Viranomaisilla on velvollisuus estää niiden lajien ja luontotyyppien heikentyminen ja häiritseminen, joiden perusteella alue on liitetty Natura 2000-verkoston.

Viranomaisilla on velvollisuus valvoa ennakolta hankkeita ja suunnitelmia...

... Päätösvalta poikkeusmenettelyn käyttämisestä kuuluu Suomessa valtioneuvoston yleisistunnolle. Tämän harkintavallan käytön on täytettävä sille säädetyt oikeudelliset edellytykset.

... Direktiivin mukaiset edellytykset heikentää Kemihaaran soiden luontoarvoja hukuttamalla ne tekoaltaan alle eivät täyty.

Ensinnäkään kyse ei ole tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta hankkeesta, jolle ei olisi vaihtoehtoja. Sähköntuotannolle - myös niin sanotun nopean säätötehon tuotannolle - on lukuisia vaihtoehtoja. Myös tulvasuojelulle on olemassa vaihtoehtoja.... Toiseksi ei ole mahdollista löytää toista Natura 2000 -aluetta, joka kompensoi Kemihaaran soiden hukuttamisen aiheuttamat luontoarvojen menetykset".

3. EU-direktiivi tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta v. 2007

ks. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32007L0060>

Viitataan lainauksin 23/1/2015 Satu Hassin, Heidi Hautalan, Pekka Haaviston, Sirpa Pietikäisen ja Pertti Salolaisen Lapin liitolle jättämästä maakuntakaavaluonnosmielipiteestä **Kemihaaran altaan lainvastaisuudesta tulvasuojelukeinona ja vesipuidedirektiivin kannalta:**

"...Erityisesti korostetaan koko vesistöaluetta koskevaa yhteistyötä, mukaan lukien kansainvälinen yhteistyö silloin kun valuma-alue ulottuu useamman valtion alueelle. Direktiivi velvoittaa tekemään kartat tulvavarausta ja -riskeistä.

Johtolauseessa 14 todetaan: "Tulvariskien hallintasuunnitelmissa olisi **keskityttävä ehkäisyyn, suojeluun ja valmiustoimiin.** Suunnitelmissa olisi **joille annettavan tilan lisäämistä silmällä pitäen harkittava mahdollisuuksien mukaan tulvatasanteiden ylläpitoa ja/tai kunnostamista ...**

...Julkisessa keskustelussa esitetty väite, että EU-direktiivi jopa velvoittaisi rakentamaan tekoaltaita tulvasuojelun vuoksi, on perätön.

Koko direktiivissä ei ole mainittu tekoallas-sanaa. Ainoa tulvasuojelun keino, joka direktiivissä mainitaan, ja useassa kohdassa, ovat tulvasanteet, toisin sanoen alueet, joihin luonnontilaisten vesistöjen tulvavedet ovat suurelta osin ohjautuneet, niiden ylläpito ja kunnostaminen.

Kemijoen ja sen sivujokien varrella tulvasuojelun tärkein asia on välttää rakentamista paikkoihin, jotka ovat tulville alttiina. Siltä osin kuin tässä asiassa on jo tehty virheitä, tulvasuojelu voidaan toteuttaa mm penkereiden avulla. Myös EU-direktiivissä mainittu Kemijoen luonnollisten tulvasanteiden kunnostaminen tulisi selvittää..."

4. EU:n vesipuitedirektiivi v. 2000

... Nyt myös se on lainsäädäntöä, jota pitää noudattaa vesistöihin kohdistuvia ja niihin vaikuttavia suunnitelmia laadittaessa.

Vesipuitedirektiivin 1. artiklan ensimmäisessä pykälässä todetaan sen tarkoituksiksi "estää vesiekosysteemien sekä vedentarpeen kannalta vesiekosysteemeistä suoraan riippuvaisten maaekosysteemien ja koskeikkojen edelleen huononeminen sekä suojella ja parantaa niiden tilaa".

Direktiivin 4. artiklan 1. pykälässä todetaan jäsenvaltioiden **velvollisuus ehkäistä kaikkien pintavesimuodostumien tilan huononeminen. Esi-
tetty Kemihaaran tekoallas olisi siis myös vesipuitedirektiivin vastainen."**

Olen jättänyt Pelkosenniemen kaavatilaisuudessa panoraamakuvan Kemijärven lähes joka keväisistä kannokkorannoista. Liitteenä sähköinen kuva! Kuvatekstin jätin myös, tarkennan sitä tässä:

7 metriä säännöstellyn luonnonjärven Kemijärven saunarantaa 21/5/2014 - kuten useimpina vuosina Kitisen rakentamisen jälkeen. Vuotoksen (Kemihaaran) altaan rakentaminen olisi viivytttänyt Kemijärven täyttymistä viikolla Kemijoki Oy:n antamien tietojen mukaan. Limnologi Hans Vogt laski aikoinaan, että Vuotoksen altaaseen ei olisi juuri koskaan riittänyt vesi. Koko kesäajan ehdoton alaraja Vuotoksen allasuunnitelman säännöstelyehdotuksessa olikin vain 163,0 metriä eli 3,5 metriä alle ylärajan - niin nopeasti kuin se on saavutettavissa. Tällöin olisi ollut vesijättömaita näkyvissä karkeasti 40 % altaan pinta-alasta laillisesti vaikka koko kesän...

Myös Lapin ELY-keskuksen asiantuntija Timo Alaraudanjoki pitää tekoaltaan rakentamista tulvasuojelullisin perustein ylimitoitettuna toimenpiteenä

http://yle.fi/uutiset/asiantuntijat_tekoaltaalle_ei_ole_tulvasuojelullisia_perusteita/7213575

Yhteenveto:

Suunniteltu allas on siis kaikkien edellä lueteltujen lakien vastainen.

Lisäksi tämä jatkuva Lapin liiton allasjyrääminen on vaikutusalueen asukkaiden ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien polkemista. Lapin liitto näytätyy suurena verorahojen kuluttajana ja Kemijoki Oy:n edunvalvojana, edistäen alueen näivettämistä, ei suinkaan kehittämistä. Se on aiheuttanut terveiden kehittämistoimien joutumisen paitsioon keskittyen yhden käytökkelvottoman hankkeen runnomiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maankäytön laadusta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä.

III Vaadin maakuntakaavaan kaikkiin Kemijoen patoihin kalaportaiden rakentamismääräystä

Viite: perustelut mm. Kemijärven osakaskunnan lausunnossa.

IV Vaadin Vuotoksen voimalaitosmerkinnän poistamista kaavakartta VE1:ssä

Viittaa Pentti Pyykösen huomioon.

V Vaadin mm. Pelkosenniemen kokouksessa esitetyn Pelkosenniemen-Savukosken välisen Kemijokivarren sisällyttämistä matkailun ja virkistysalueeseen.

Pidätän itselläni oikeuden täydentää kannanottoani.

Maakuntakaavassa on osoitettu Kemijoen pääuoman energiahuollon kohteille (vesivoimalaitokset) kohdekohtainen suunnittelumääräys: ”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytykset kalaportaiden toteuttamiselle.”

Täydennetään selostusta kalaportaiden osalta

Voimalaitos merkintä liittyy allasvaihtoehtoon ja on osoitettu maakuntakaavan karttaikkunassa, jossa on osoitettu allasalue. Voimalaitos osoitetaan maakuntakaavassa, mikäli allasvaihtoehto voimalaitoksineen valitaan jatkosuunnitteluun.

Laajennetaan mv-merkintää esityksen mukaisesti.

Maakuntakaava tulee vielä ehdotusvaiheessa julkisesti nähtäville, jolloin osallisilla on mahdollisuus tehdä maakuntakaavasta muistutus.